

EMO MESLEKİ BELGELENDİRME SİSTEMLERİ VE EĞİTİM HİZMETLERİ

Murat KAYA

Elektrik-Elektronik Mühendisi

e-posta: kaya.murat@emo.org.tr

Anahtar Sözcükler: Belgelendirme Sistemleri, Mesleki Yeterlilik ve Yetkinlik

ÖZET

Örgütümüzde belgelendirme noktasında uzun bir zamandan beri yaşanan bazı sıkıntılar tartışıla gelmektedir. Bu sıkıntıların YÖK ve üniversitelerin bakışı ile siyasi iradenin yaklaşımından kaynaklandığı kanaatindeyim. Ancak odamızın bu soruna meslek odası kimliği ile kayıtsız kalmayacağı ve soruna çözüm noktasında alternatifler üreterek katkı koymasına gerekmektedir. Bu çalışmada sorunun oda düzleminde çözümüne yönelik bir yöntem önerilmektedir. Benzeri yöntemler sorunu yaşayan bazı meslek odaları tarafından da uygulanmakta yada uygulanması için tartışılmaktadır. Üyelerin belge başvurusu sırasında unvan kaynaklı belgelendirmede yaşanan sıkıntıların çözümü ile mesleki yaşamda icra sürecinde bilgi ve deneyim yetersizliklerinin neden olduğu sorunların giderilmesi ve sonrasında mesleki gelişimlerinin artırılmasında çözüm olacak bir yöntem tarif edilmiştir.

SERBEST MÜŞAVİR MÜHENDİSLİK HİZMETLERİ

Ülkemizde Serbest Müşavir Mühendislik Hizmetleri; 27/01/1954 tarihli ve 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu hükümleri uyarınca serbest çalışan elektrik ve/veya elektronik, bilgisayar mühendisliği hizmetleri üreten kişi ve kuruluşların mesleki etkinliklerinin Elektrik Mühendisleri Odası tarafından denetlenmesi ile elektrik ve/veya elektronik, bilgisayar mühendisliği hizmetlerinin mesleki esaslarını, ülke ve

meslektaş yararları yönünde gelişmesini sağlamak, ürün ve hizmetlerin Elektrik Mühendisleri Odası tarafından belirlenen elektrik ve/veya elektronik, bilgisayar mühendisliği hizmetleri en az ücretlerinin uygulanması ile meslektaşlar arasında haksız rekabeti önlemek, serbest elektrik ve/veya elektronik, bilgisayar mühendisliği hizmeti veren kişi ve kuruluşları mesleki deneyim, kapasite ve yeterlilik açısından değerlendirerek gerekli olan kayıtların tutulmasını sağlamak amacıyla TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası Serbest Müşavir Mühendislik Hizmetleri Yönetmeliği ile belirlenmiştir.

Serbest Müşavir Mühendis, Elektrik ve/veya elektronik, bilgisayar mühendisliği hizmetlerinden bir ya da bir kaçını Elektrik Mühendisleri Odasına kayıt ve tescilini yaptırarak, ücret karşılığında, kendi hesabına ya da kamu kurum ve kuruluşları dışında bir gerçek-tüzel kişi hesabına ücretli, sözleşmeli, ortak ve benzeri bir bağlantı içinde yapan elektrik ve/veya elektronik, bilgisayar mühendisleri ile yüksek mühendisleri olarak tanımlanmıştır.

Mühendislik hizmetleri özetle gerçek ve tüzel kişilerce yürütülmektedir. Bu nedenle Yönetmelikte de geçen Tüzel ve Gerçek kişi'nin kim yada kimler olduğu sorusuna açıklık getirmekte yarar bulunmaktadır.

TÜZEL KİŞİ NEDİR?

Şahıs firmaları, Limited şirketler, Anonim şirketler vs.. kanun nezdinde Tüzel Kişilik olarak sınıflandırılmaktadır.

GERÇEK KİŞİ NEDİR?

Şirketler ve firmalar haricinde kalan bireyler Gerçek Kişi olarak adlandırılmaktadır.

Belgelendirmeye Esas Unsur Gerçek veya Tüzel Kişilik mi olmalıdır?

Belgelendirme ve neye göre yapılacağı önemli bir konudur. Belgelendirmede esas unsur doğrudan üyenin kendisi ve sahibi olduğu büro mu olmalıdır, yoksa belgelendirme üyelerin de ortak olduğu veya ücretli olarak çalıştığı sermaye şirketlerini de kapsamalı mıdır?

Bu soruya en doğru yanıt sanırım gerçek kişi olması doğrultusundadır. Peki ama neden?

- Elektrik ve/veya elektronik, bilgisayar mühendisliği eğitimi alanlar bu kişilerdir.
- Hizmeti üreten elektrik ve/veya elektronik, bilgisayar mühendisleridir.
- Mühendislik hizmetlerini yürütmeye yetkili kılınan elektrik ve/veya elektronik, bilgisayar mühendisidir.
- Bu hizmetleri yürütürken büyük oranda risk ve sorumluluk sahibi elektrik ve/veya elektronik, bilgisayar mühendisidir.
- Odanın üyelerin hak ve yetkilerini korumak, üyeler arasında dayanışmayı sağlamak, haksız rekabeti önlemek için gerekli gördüğü tüm girişim ve etkinliklerde bulunmak gibi görev ve amaçları bulunmaktadır. Ve gerçek kişiler oda üyesi kişilerdir. Belgelendirmenin doğrudan üyenin kendisine yapılması ile mühendislik hizmetlerinin mühendisler üzerinden yürütülmesi ve yaygınlaştırılarak teşvik edilmesi de sağlanacaktır.
- Belgelendirmede gerçek kişilere göre düzenlenmesi ücretli çalışan üyelerimizin özlük haklarının korunması ve teminat altına alınması için gereklidir.
- EMO tarafından Tüzel kişilerin Mühendislik hizmetlerinin denetimi zordur. Tüzel kişiler her zaman sorun yaratabilirler. Oysa gerçek

kişi zaten üye olacağı için denetim işlevi daha kolay olmaktadır.

MESLEKİ YETERLİLİK VE YETKİNLİK

Serbest piyasada çalışmak üzere başvuruda bulunan odamız üyesi elektrik, elektronik, elektrik-elektronik ve bilgisayar mühendislerine Elektrik SMM, Elektronik SMM, Bilgisayar SMM ve Asansör SMM gibi bir takım belgeler verilmektedir. Elektrik mühendisliği bölümünden mezun olan üyelere Elektrik SMM, Elektrik-elektronik ve elektronik mezunlarına Elektronik SMM ile Asansör SMM, Bilgisayar Mühendisliği bölümü mezunlarına ise Bilgisayar SMM belgesi üyenin isteği doğrultusunda diplomalarındaki unvana göre düzenlenmektedir.

Elektrik-Elektronik Mühendisliği unvanlı üyelerimizin hangi tür SMM Belgesi alacaklarının belirlenmesi amacıyla oda tarafından transcript incelemesi yapılarak karar verilmekteydi. Bazı

mühendislerce bu husus hukuk noktasına taşınmış, uygulamada yürütme durdurulduğundan oda tarafından üyeden -mahkemenin temyiz aşamasında davanın sonucuna göre- bir taahhütname olarak Elektrik SMM belgesi düzenlenmekteydi. EMO'nun temyiz başvurusu üzerine Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu 5 Temmuz 2007 tarihinde Danıştay 8. Daire'nin aldığı kararın bu kısmının bozulmasını hükme bağlamıştır. Yani Elektrik-Elektronik Mühendisliği unvanlı üyelerimizin hangi tür SMM Belgesi alacaklarının belirlenmesi amacıyla transcript incelemesi yapılmasını hükme bağlayan ilgili Yönetmelik maddesi yeniden yürürlüğe girmiştir.

Bu durum Elektrik-Elektronik Mühendisliği bölümü mezunları üyelerimizi belge alma noktasında çeşitli sıkıntılarla karşı karşıya getirmektedir. Sorunun kaynağında ülkemizdeki mevcut Yüksek Öğretim kurumu ve politikalarının etken olduğu bilinmektedir. Siyasi irade sahiplerinin oy

ve iktidar olma hırsları neredeyse birçok ilde bir üniversite ve mühendislik fakültesinin kurulmasını sağlamıştır. Altyapısı hazırlanmadan açılan üniversite ve mühendislik fakülteleri beraberinde unvan sorununu derinleştirecektir.

Mevcut durum aşağıda ana başlıklarla belirtilen sorunları oluşturmaktadır.

SORUNLAR

- Her yeni üyeye uzmanlık alanlarına bakılmaksızın SMM belgesi düzenlenmesi sorunu Yani Sadece diploma unvanlarına bakılmak suretiyle belge düzenlenmesi üzerine üyenin istediği SMM belgesini alamaması
- Bu bölüm mezunu kişilerin yeterli eğitimi alamamaları.
- İş ve meslek alanlarının karışık ve birbiriyle ilişik olması nedeniyle belirlenememesi
- Bürokratik engeller
- Kamu kurum ve kuruluşlarında personel atama ve istihdamında yaşanan sorunlar
- Diğer

Bu sorunların kaynağı şüphesiz meslek odaları değildir. Ancak sorunun çözümü noktasında meslek odamızın kayıtsız kalmaması gerekmektedir.

Peki Elektrik Mühendisleri Odası çözüm noktasında neler yapmalıdır?

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

A-Üniversite Boyutu

Yeni süreçte unvan sorununun ortadan kaldırılması için üniversiteler ve de YÖK'e önemli görevler düşmektedir. Bu bölümlerde okuyacak yeni kişilerin bu sorunla karşı karşıya gelmemesi için;

1. Mühendislik fakültelerinde Elektrik-Elektronik Mühendisliği bölümleri açılmasına derhal son verilmelidir.
2. Elektrik-Elektronik Mühendisliği bölümleri, Elektrik Mühendisliği ve Elektronik Mühendisliği olmak üzere iki ayrı bölüm olarak yeniden

düzenlenmeli ve öğretim müfredatları yeniden tasarlanarak yaşama geçirilmelidir.

3. Tüm üniversitelerde bu bölümler için okutulacak ders ve müfredatlar aynılaştırılmalıdır.
4. Bu bölümlere alınan öğrenci sayıları azaltılmalı, konusunda uzman akademik elemanı sayısı artırılmalı, bölümlere ait laboratuvarların sayısı artırılarak uygulamalı öğretime geçilmelidir.
5. Üniversitelerde bu bölümler için danışmanlık ve rehberlik bölümleri oluşturulmalı ve bölüm öğrencilerine okul sonrasında iş ve meslek yaşamı hakkında bilgiler verilmelidir.
6. Elektrik Mühendisleri Odası gibi meslek odaları ile koordineli ilişkiler kurulmalı, okul sonrası yaşanan sorunların giderilmesi için ortak çalışmalar yapılmalıdır.

Daha önce mezun olan elektrik-elektronik mühendislerine yönelik şu çalışmalar yapılmalıdır;

1. İş ve meslek alanlarının belirlenmesi için EMO tarafından yapılan çalışmalar desteklenmelidir.
2. Açılacak yeni kurslarla mühendislerin belge alabilme olanakları yaratılmalıdır.
3. Kurslar sonrası yeni dersler kişilerin transcript'lerine eklenmelidir.
4. EMO ile birlikte MİSEM bünyesinde programlanacak olan eğitimler desteklenmelidir.

B-Oda/EMO Boyutu:

1. Üniversiteler boyutunda belirtilen konuların gerçekleştirilmesi için YÖK ve Üniversiteler ile yakın ilişkiler kurulmalıdır.
2. Meslek ve iş alanlarının belirlenmesi noktasında yapılan çalışmalar tamamlanarak belgelendirmeye ışık tutacak şekilde yeniden düzenlenmelidir.
3. Bu süreç 1.1.2008 tarihinden itibaren işletilmeye başlanmalıdır.
4. Belgelendirmede yeni bir yöntem belirlenmelidir. Sadece ilgili meslek eğitimi ve unvan baz alınmamalı bunun yanında mesleki

deneyim, meslek içi eğitim ve staj süreçleri ile piyasa koşulları da bu uygulamada dikkate alınmalıdır.

5. Bu uygulamanın hukuk altyapısı ele alınarak yeniden düzenlenmelidir.

BELGELENDİRMEDE YENİ YÖNTEM NEDİR VE NASIL UYGULANMALIDIR?

Yeni Mezunlar için Belgelendirme Yöntemi

1. Yeni mezun SMM başvurusunda bulunan her üye EMO tarafından düzenlenecek bir sınavla test edilmeli, başarılı olanlara meslek eğitimi ve unvanının yanı sıra ilgili uzmanlık alanına göre belgelendirme yapılmalıdır.

2. Bu sınav sonunda başarılı olamayanlara Stajer Mühendislik uygulaması getirilmelidir. Yani üye SMM bürosunda yetkili bir mühendisin yanında SSK'lı olarak belli bir süre belirli konularda çalışıp deneyim kazandıktan sonra başvurusu değerlendirilmelidir. Oda tarafından bunun denetim ve takip işlevi yapılmalıdır. Ayrıca SMM alacak her üyeden bürosuna Stajer mühendis çalıştırılmasına yönelik taahhütname alınmalıdır.

3. Stajerlik süresi bir yıl olmalı, bu süre sonunda üye EMO tarafından yapılacak bir sınavla test edilmeli başarılı olanlara belge düzenlenmelidir.

4. Stajerlik uygulaması sonrası yapılacak sınavdan başarılı olamayan üyeler EMO MİSEM tarafından düzenlenecek bir dizi paket kurs ve seminerlerden oluşan bir programdan geçirildikten sonra sınava tabii tutularak belgelendirme yapılmalıdır.

5. Bu üyelerin bu konuyla ilgili tüm sicilleri Oda/Şubeler tarafından tutulmalıdır.

6. Daha sonra her belge yenileme dönemlerinde ise üyenin MİSEM tarafından düzenlenecek Meslek Geliştirme Eğitim programına katılarak her kurs/seminer için belli bir eğitim sicil puanı alması ve EMO tarafından belirlenecek olan bir

puan limitini doldurması halinde SMM belgeleri yenilenmelidir.

Daha Önce Mezun Olanlar İçin Belgelendirme Yöntemi

1. Daha önce SMM belgesi alan üyeler ilk yenileme esnasında sınava tabii tutulmalı sınavdan başarılı olanlara SMM belgeleri yenilenmelidir.

2. Sınavdan başarılı olamayanlara ise başarısız olunan mesleki çalışma alan ve konuları tespit edilerek EMO MİSEM tarafından programlanacak kurs ve seminerlere katılımları sağlandıktan ve test edildikten sonra SMM belgeleri yenilenmelidir.

3. Daha sonra her belge yenileme dönemlerinde ise üyenin MİSEM tarafından düzenlenecek Meslek Geliştirme Eğitim programına katılarak her kurs/seminer için belli bir eğitim sicil puanı alması ve EMO tarafından belirlenecek olan bir puan limitini doldurması halinde SMM belgeleri yenilenmelidir.

SMM BELGESİ HANGİ FORMATTA VE NASIL DÜZENLENMELİDİR?

Tüm SMM belgeleri tarifi yapılan bu yönteme göre; üyenin Üniversite eğitimi ve unvanı, meslek içi eğitimi ve deneyimi ile birlikte uzmanlık ve iş alanları dikkate alınacak şekilde **tek bir belge** adı altında düzenlenmelidir. Sonrasında Meslek Geliştirme Eğitimi süreçlerinden geçirilen üyenin mesleki gelişimi ve yeterliliği ölçümlendirilmeli, oda/şubeler tarafından tutulacak olan sicil puanları doğrultusunda bu belgelerin yenileme işlemleri yapılmalıdır. İlk yıl geçiş süreci olarak değerlendirilerek belge işlemleri Oda merkezi tarafından yapılmalı sonraki yıllarda şubeler tarafından yürütülmelidir.

YENİ YÖNTEMDE MİSEM'İN ROLÜ VE EĞİTİM

Bu yeni yöntemle birlikte üyelerin bilgi eksikliğinin giderilmesi ve geliştirilmesi, sürekli artan ve

değişen bilgi gelişimine hızlı bir şekilde ayak uydurulması ile üyenin buna adaptasyonu konularında MİSEM'e önemli bir rol düşmektedir.

Belgelendirmede bu yöntemin yaşamsallaştırılması için MİSEM tarafından;

1. MİSEM mevzuatı yeniden oluşturulmalıdır. MİSEM idari ve mali konularda yeniden yapılmalıdır.
2. Bu yönetime uygun yeni eğitim programları planlanmalı ve hazırlanmalıdır. Eğitimler; paket halinde üyenin bilgi gereksinimini teorik ve uygulamalı olarak karşılayacak nitelikte iş alanlarına ve verilecek belge türüne göre yeniden düzenlenmelidir.
3. Eğitim ücretleri bu programa göre belirlenmeli taksitlendirme yapılarak üyeden tahsil edilmelidir.
4. Eğitimler tüm şubelerde uygulanacak şekilde planlanmalıdır. Bunun için eğitimci eğitimleri düzenlenerek Şubelerin eğitimci kadroları sayısal olarak artırılmalıdır. Nitelikli eğitimcilerin bu kadrolarda yer alması sağlanmalıdır.
5. Şubelerde bu eğitimlerin düzenlenebilmesi için fiziksel altyapı hazırlıkları yapılmalı eksiklikler giderilmelidir. Eğitimlerin yapılabileceği salonlar ile eğitim araç ve gereçleri sağlanmalıdır.
6. Bunun için tüm koordinasyonlar MİSEM tarafından yürütülmelidir.
7. Sınavlar MİSEM tarafından oluşturulacak bir komisyon tarafından düzenlenmelidir.

Sınav komisyonunda konusunda uzman, deneyimli eğitimci kadroları ile SMM üyeleri ve üniversitelerde akademik düzeyde eğitim veren kişilerden oluşmalıdır.

8. Sınavlar her yıl tekrarlanacak şekilde programlandırılmalıdır.

SONUÇ

Bu yöntem YÖK'ten kaynaklanan unvan sorununun kısa vadede çözülemeyeceği gerçekliğinden hareketle önerilmektedir. Bu yöntem Elektrik-Elektronik Mühendislerinin belgelendirmede yaşadıkları sorunlara çözüm olmakla birlikte elektrik, elektronik, bilgisayar, elektronik haberleşme vb mühendisleri için de bilgi beceri ve donanımlarının artırılması, serbest piyasada çalışan/çalışacak olan üyelerimizin önünü açılması, özel ve kamu kurum ve kuruluşlarında çalışacak üyelerimizin istihdamında yaşanan sıkıntılara yarar sağlayacak bir modeldir. Ayrıca üniversitelerden yeni mezun olan genç üyelerimizin okul sonrası meslek hayatlarında yaşadıkları bilgi ve beceri eksikliğinin de bu yöntemle büyük oranda giderileceği açıktır.

Bu yeni yöntemin uygulanabilmesi için başta üyeler olmak üzere odamız ve tüm şubeleri ile MİSEM'e büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir. Çünkü üyelerimiz açısından sınav ve eğitimler zorlu ve maliyetli, Oda ve Şubelerimiz için uğraşı getiren zahmetli bir süreci, MİSEM açısından da ciddi bir planlama ve koordinasyon gereksinimini beraberinde getirmektedir.